

ଓ ଉ ନ ଋ ଓ ଉ ନ ଋ

Принципи на обучение

1. Определение и същност

- ❑ Принцип – от латински – **основа, начало; изходно, основно положение**. Това са изходните начала или основни положения, задължителни за всеки учебен процес
- ❑ Всички те **действат на всеки един етап от обучението** (при планирането, организацията и провеждането му) и **на всеки един елемент**, но в зависимост от спецификата на задачите, приоритет добива един или друг
- ❑ Те са **общите изисквания или предписания**, които определят дейността на преподавателя и обучаваните в процеса на обучение
- ❑ Точното наименование и броят - не е фиксиран

2. Видове принципи

- **Принцип за научност** - всяко учебно съдържание е изведено от съответната научна област. Преподават се строго научни знания, факти, принципи, идеи, закономерности, доказани в практиката. “Медицина, базирана на доказателства”
- **Принцип за съзнателност** – изразява връзката между интелектуалната и нравствената готовност за учене. Това е **разбирането и отношението** към учебния процес. От значение е **мотивацията за учене, положителните емоции**, които създават **трайни интереси** към ученето.

Принцип за нагледност

- ❑ **Същност** - да се предлагат трудни за усвояване елементи с помощта на нагледни средства
- ❑ **Изисквания** съобразно възрастта, етапа на обучение, сложността на съдържанието, възможностите на обучаваните, умението на преподавателя за изработване на такива средства.
- ❑ **Функции:** улеснява, подпомага и придава по-привлекателен характер на преподаването, създава цялостна представа, повишава вниманието, интереса
- ❑ Обогатява сетивния опит на обучаваните, **развива наблюдателност**. Обхваща всички видове възприятия чрез всички анализатори. От конкретното (наблюдението) към абстрактното (понятия, теория)
- **Внимание!**

Принцип за активност

- това е **единство между мислене и действие**.
Умствена активност: активно мислене, самостоятелно и творческо
- Този принцип предполага такава мотивация за учене, продиктувана от **потребността за самоизграждане и самоусъвършенстване**
- Всички модерни технологии почиват на принципите за активност и съзнателност и индивидуален подход
- Съзнателност и активност са основата на формиране на професионално мислене

Принцип за достъпност

□ обучението винаги е съобразено с възможностите на обучаваните (възраст, степен на развитие, етап на обучение). Т. е. това е съответствие между избраните съдържание, методи, форми и средства на обучение и възможностите на обучаваните. Към този принцип се отнасят няколко **правила**:

- от лекото към трудното
- от известното към неизвестното
- от простото към сложното
- от близкото към далечното
- от конкретното към абстрактното

Принцип за системност и последователност

- два отделни принципа
- Същност - информацията трябва да се предоставя в строг ред, да няма изпреварващ характер, да е логически свързана в стройна система, да е съобразена с опита и нивото на обучаваните
- Това е приемствеността в обучението и връзката между отделните дисциплини
- системно и последователно предлагане на учебното съдържание във всичките учебни форми и при задачите за самостоятелна работа

Принцип за трайно овладяване на знанията, уменията и навиците

- Не го признават някои автори
- Кой са трайни знания, умения и навици?
  - които се запазват дълго време,
  - могат да се възпроизвеждат без особени усилия
  - да се прилагат в нови ситуации и
  - които гарантират оптималното им използване в бъдещата учебна дейност и практиката

Принцип за индивидуален подход

- Да се подхожда индивидуално към всеки обучаван **означава:** да се съобразяваме с неговия темперамент, воля, интереси и отношение към учебната дейност.
- Постигане на индивидуализация в обучението - **поставяне на индивидуални учебни задачи за самостоятелна работа на всеки.**
- Чрез индивидуалния подход се откриват скрити таланти, заложи, наклонности, които могат да се развият.
- На базата на този принцип почиват всички модерни обучителни технологии: програмирано обучение, алгоритмизация, дистанционно обучение и др.

☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞

Целево планиране на обучението.

Учебно-възпитателни цели.

Подбор на учебното съдържание

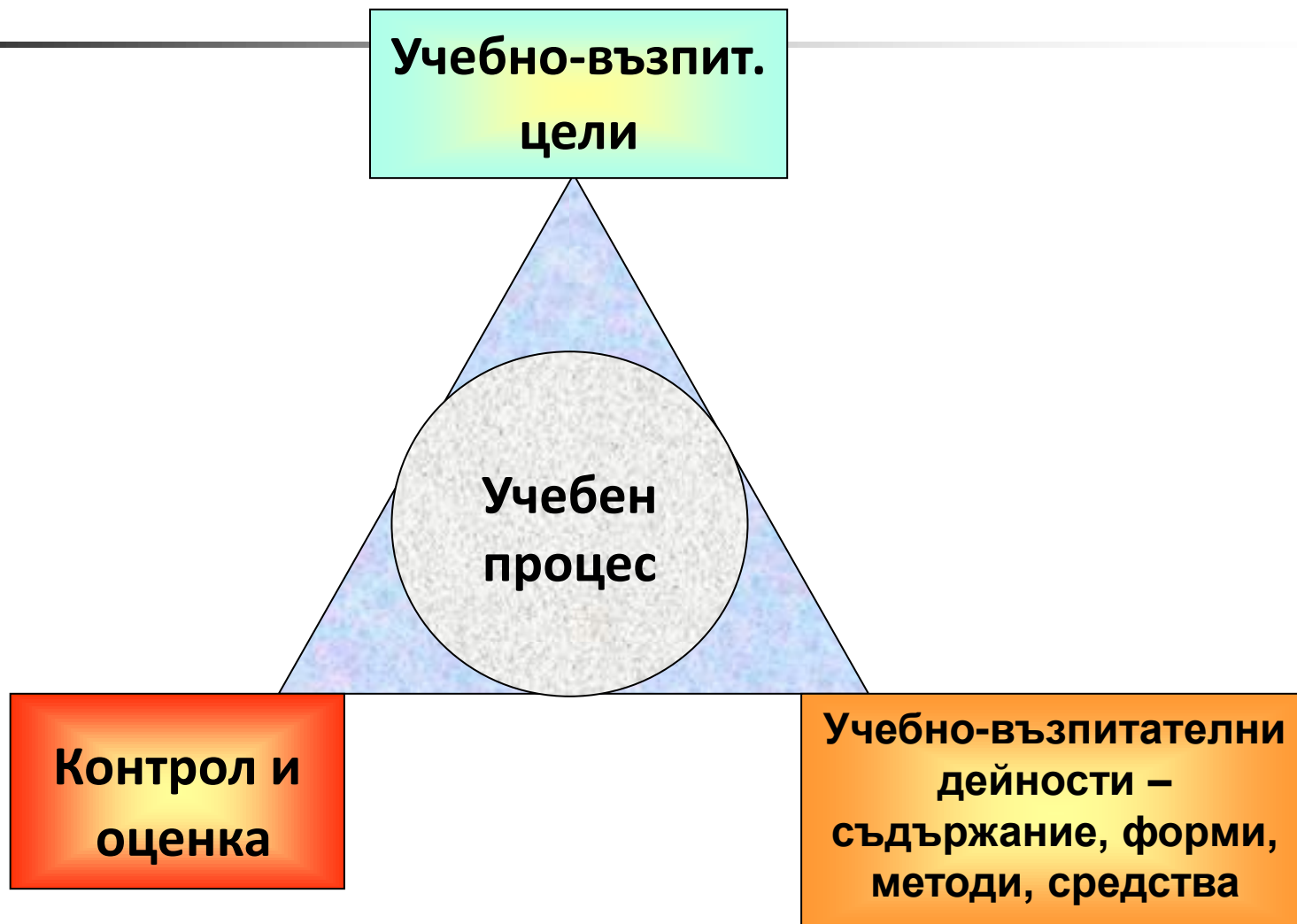

Учебни цели

- **Основа, изходен пункт, направляващо начало** за организация и управление на учебния процес
- **Учебните цели** са професионалните компетенции, които трябва да придобият обучаваните по време на обучението (знанията, уменията, навици), но и личностните качества, значими за дадена професия. Те определят:
  - Подбора на учебното съдържание
  - Избора на учебни форми, методи и средства
  - Техническото осигуряване на учебния процес
  - Изграждането на цялостна система за изпитване и оценяване

Триединна структура на обучението

Разработване на УВЦ в медицинското образование - фактори

- Изискванията на обществото към специалистите с висше медицинско образование – социалната поръчка
- Конкретните обществено-исторически условия
- Последните постижения на медицинската наука и практика
- Постиженията на съвременната дидактика и психология на висшето образование
- Традициите в медицинското образование
- Конкретната дидактическа ситуация във висшето медицинско училище

Цели, според равнищата на усвояване на знанията

Класификация по **Беспалко**: 4 категории цели, характеризиращи равнищата на усвояване на знания

- Знания, основани на информация, свързана с **разпознаване, узнаване, различаване на обектите**
- **Репродуктивни знания**
- **Продуктивни знания**
- **Продуктивни знания, с широк пренос** в познавателната дейност извън пределите на класа явления, въз основа на които са формирани
  - Възприемане, осмисляне, затвърждаване, прилагане

Класификация на целите. Видове учебни цели

3 вида цели:

- **Институтски** – Формулират се на ниво учебно заведение и определят облика на специалиста с медицинско образование и на специалистите по здравни грижи. От тях се извеждат целите на учебните дисциплини и на всяка тематична единица
- **Междинни (катедрени)** – извеждат се от институтските, по-конкретни, определят крайния обем знания, умения и навици, които обучаваните трябва да усвоят и прилагат на един междинен етап – например, след изучаването на дадена учебна дисциплина, в края на трети семестър
- **Специфични учебни цели** – целите на дадена тематична единица - практическо занятие, лекция, семинар или модул. Извеждат се от междинните

Качества на учебните цели

- **Релевантност** – да са съответни на по-висшестоящите цели – адекватност, полезност
- **Логичност** - без вътрешни противоречия по отношение на видовете дейности и тяхното равнище
- **Точност** – еднозначност на термините за еднакво интерпретиране и разбиране
- **Реализуемост** – съобразени с възможностите на обучаваните, учебното съдържание, наличното време, дидактическите средства, необходими за по-голяма част от обучаваните
- **Наблюдаемост** – да позволяват обективна оценка на конкретната цел
- **Измеримост** – формулировката да съдържа критериите, необходими за оценка на постигнатото

Елементи на специфичните учебни цели

- **Дейност**
- **Съдържание**
- **Условие** - определя задължителните изисквания, при които трябва да се извърши дейността (използването на помощни средства, апаратура, темп на работа, място и др.)
- **Критерий за успешност**
  - Критерият определя конкретното ниво знания, умения, навици, усвоени в края на дадената тематична единица
  - винаги само един
  - може да бъде 2 вида: количествен и качествен

Критерият може да се изрази като:

- Време** – за 1`, 1 час
- Абсолютна стойност** – „правилно да се определят 5 от 6 препаратата“
- Релативна стойност** – „70% верни отговори“
- Позволено отклонение** – „да се допуснат най-много 2 грешки“
- Точност в изпълнението** – „рН до втория десетичен знак“

Глаголи с висока степен на активност и конкретност

анализирам
дефинирам
измервам
направлявам
организирам
премествам
планирам
поддържам
разграничавам
третирам

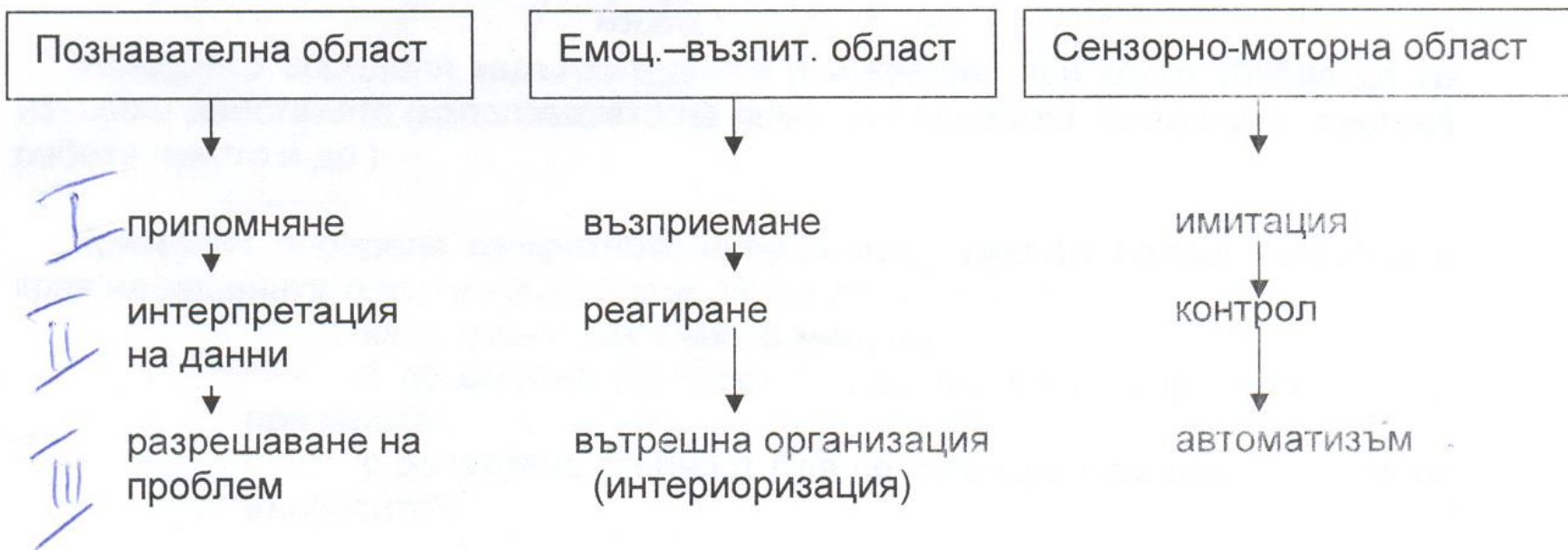
въвеждам
допълвам
интерпретирам
изменям
начертавам
оценявам
нанасям
подготвям
различавам
уточнявам

доказвам
изчислявам
информирам
констатирам
описвам
подпомагам
показвам
попълвам
регистраiram
установявам

диагностицирам
идентифицирам
изразявам
контролирам
осъществявам
поправям
поставям
подбирам
разказвам
извеждам

Таксономия на целите на обучение

Въздействие на обучението

Гилбер – опростена таксономия на целите

- Студентът ¹ да измери ⁴ с точност до 0.5 см ² външните ³ размери на таза с тазомер на две бременни жени. ³

- Анализ (елементите):

1. **Дейност:** Какво да направи? *Да измери*
2. **Съдържание:** Какво да + глаголът, който изразява дейността? Какво да измери? *Външните размери на таза*
3. **Условие** – *с тазомер, на две бременни жени*
4. **Критерий** – *с точност до 0.5 см*
  - Коя област?
  - Кое ниво?
    - Записва се:
ПО – I ниво (II или III ниво), ЕВО, СМО

❖ Подбор на учебното съдържание

- Учебно съдържание (учебен материал) – **елемент** от учебния процес
- **Основните компоненти – знания, умения и навици** (професионални компетенции)
- **Определено количество и качество от знания, умения и навици**, част от курса на обучение и предмет на овладяване от обучаваните. Наблюдават се и се измерват като резултати на обучението по учебните дисциплини
- Учебното съдържание, предлагано на обучаваните, трябва да бъде съобразено с:
  - Целите на обучението
  - Етапа на обучение
  - Нивото на обучаваните
  - Характера и особеностите на учебните форми
  - Времето на обучение
  - Учебните средства
  - Възможностите за осигуряване на обучението с технически средства, методически материали и учебна литература
  - Педагого-методическите възможности на преподавателя и др.

Изборът на учебно съдържание зависи от:

- Ясно формулирана целева група – за кого е предназначено учебното съдържание
- Ясно и точно формулирани цели на обучението – какво се очаква като резултати от обучението, какво се очаква да знае и може обучаемият
- Обем и качество на учебното съдържание – актуално, достоверно, достъпна и т.н.
- Подходящ педагогически дизайн – учебното съдържание да се представя и усвоява чрез подходящи педагогически методи, дейности, подходи, форми, средства
- Ефективна комуникация и обратна връзка